

Institutul pentru
Dezvoltare și
Inițiativă Sociale
“Viitorul”

BULETIN DE POLITICĂ EXTERNĂ AL MOLDOVEI

Numărul 37, SEPTEMBRIE 2011

ȘARAN VLADISLAV¹

CUM SPRIJINIM DIASPORA MOLDOVENEASCĂ DIN ITALIA?

Activitatea misiunilor diplomatice din Republica Moldova este inevitabilă în procesul de coordonarea a fluxurilor migraționale și a întreținerii legăturilor cu diaspora moldovenească. Ambasada și Consatul Moldovei reprezintă o punte de legătură esențială cu patria. În linii mari, ambasada îi deservește pe moldovenii care locuiesc legal în țările respective, în timp ce Consatul, în paralel, satisface necesitățile consulare și poate de asemenea să ia legătura cu cei care stau ilegal în țara respectivă. Comunitatea de moldoveni din Italia este una din puținele care a reușit relativ să se consolideze într-un tot întreg, astfel putem vorbi de o diasporă moldovenească. Dificultățile cu care se confruntă cetățenii noștri în peninsulă rezidă în lipsa de informație despre statutul lor de imigrant, necunoașterea drepturilor lor și a autorităților unde se pot adresa pentru a-și ameliora situația.

Doleanțele diasporei moldovenești față de misiunea diplomatică

Potrivit Legii cu privire la serviciul diplomatic din Republica Moldova, Nr.761-XV din 27.12.2001, articolul 3, punctul d, stipulează că misiunea

¹ Autorul este câștigătorul concursului de eseuri organizat de IDIS “Viitorul” pe tematica politicii externe

TEMA URMĂTOAREI EDIȚII:

Republica Moldova și
viitorul Parteneriatului
Estic: perspectivele
Summitului de la Varșovia

Buletinul de Politică Externă al Moldovei reprezintă o serie de analize scurte, scrise de experți locali și străini, dedicate celor mai importante subiecte de politică externă, dezvoltărilor majore din Marea Neagră, cooperarea cu organizațiile internaționale și a activităților de menținere a păcii din regiune. Buletinul are scopul să creeze o platformă comună pentru discuții între experți, comentatori, oficiali și diplomați care sunt interesați de perspectivele de integrare europeană a Moldovei. Buletinul mai tinde să ofere diplomaților și analiștilor moldoveni o tribună veritabilă pentru dezbaterile celor mai controversate puncte de vedere care ar putea ajuta Moldova să-și găsească mai ușor calea spre UE.

diplomatică are ca obiectiv „protejarea drepturilor și intereselor Republicii Moldova, ale cetățenilor săi (persoane fizice și juridice) potrivit practicii internaționale și în limitele admise de normele și principiile dreptului internațional”. Pornind de la acest punct, corpul diplomatic trebuie să fie direct interesat de activitățile și problemele cetățenilor stabiliți în țara de reședință a Ambasadei. Obiectivul sus numit cel mai des se aplică prin prestarea serviciilor ce țin de legalizarea actelor imigranților, perfectarea vizei de tranzit, sau condițiile de călătorie în spațiul Schengen. Cetățenii RM nu sunt mai puțin interesați în a obține informații din partea ambasadei cu privire la regimul de ședere, condițiile de muncă și perfectarea actelor de care au nevoie.

Chiar dacă prin definiție misiunile diplomatice trebuie să soluționeze problemele concetățenilor săi, există mai multe probleme din a căror cauză cetățenii noștri aflați peste hotare sunt mai mult nemulțumiți decât mulțumiți de prestația acestora. Datele ISTAT arată că Republica Moldova avea în 2005 o comunitate de 37.971 de cetățeni în Italia, iar în 2010 numărul a crescut la aproximativ 109.000 de moldoveni, ceea ce reprezintă o creștere de 187%. Potrivit datelor oficiale ale Guvernului Italian, pe care le confirmă și ambasadorul actual al RM în Italia, Gh. Rusnac, pe teritoriul Italiei, în 2010, se află legal 132.000 de cetățeni ai Republicii Moldova. Cifra reală a tuturor moldovenilor aflați în Italia este dificil de cuantificat din motivul că o bună parte dintre ei sunt stabiliți ilegal și nu pot fi monitorizați. Potrivit ambasadorului Rusnac, numărul total al cetățenilor moldoveni ar fi de 200.000, ceea ce constituie a doua țară după mărime a diasporei moldovenești².

Potrivit unui studiu privind legăturile dintre Republica Moldova și comunitățile moldovenilor de peste hotare, realizat de dr. R. Schwartz efectuat pentru Organizația Internațională a Migrației-Moldova, lipsa de informații referitoare despre Moldova și Italia este problema cea mai gravă a imigranților moldoveni. Aceasta se explică prin faptul că accesul la informații poate avea un rol deosebit de important în rezolvarea problemelor lor. În cadrul acestui studiu un imigrant care locuiește în Bologna este de părere că „guvernul RM are probleme serioase când se ocupă de moldovenii din afara Romei și, deși încearcă să aibă reprezentanți în zonele periferice, volumul serviciilor pe care ar trebui să le ofere, necesită un număr de angajați pentru a face față numărului mare de solicitări din partea diasporei”. Același imigrant din Bologna s-a plâns că „ambasada nu îi reprezintă deloc.” Ambasada se confruntă întotdeauna cu probleme dificile și în cel mai bun caz, acesta este o posibilitate de a obține documente, însă nicidecum nu îi reprezintă pe moldoveni³.

Problemele grave cu care se confruntă Republica Moldova slăbește legătura dintre diaspora moldovenească din Italia și Republica Moldova. Același Schwartz afirmă că „chiar dacă a rămas și va continua să existe permanent o conexiune durabilă a migranților din Italia cu Moldova prin legăturile directe cu familia și rudele apropiate, interesul general față de evenimentele din Moldova este în scădere și posibilitatea de a reveni în patrie și a investi în economia națională este puțin probabilă”. Astfel emigranții sunt decepționați de situația din țara de origine și se integrează cu o relativă ușurință în țara de reședință. Prin urmare remarcăm că emigranții moldoveni preferă să accepte protecția statului de reședință care le acordă o grijă mult mai mare decât autoritățile din Moldova, care s-au dovedit a fi incapabile să le creeze condițiile necesare pentru muncă și trai, iar misiunea diplomatică nu este în stare să le acorde susținerea de care au nevoie concetățenii noștri. În lumina acestei situații, reîntoarcerea moldovenilor în patrie pentru a se reintegra în societate și în câmpul muncii este improbabilă, cel puțin în viitorul apropiat.

La fel ca și alte comunități de migranți, diaspora moldovenească în Italia evoluează și se auto-organizează pentru a depăși problemele cu care se confruntă. Astfel, cele mai întâlnite forme de organizare a moldovenilor din Italia sunt asociațiile, care ajung la un număr de aproximativ 45, iar toate acestea sunt din 2010 sub umbrela unei federații. Mai mult ca atât, diaspora moldovenească are și un ziar al lor în Italia: Gazeta Basarabiei, care crește nivelul de coeziune a celor migranților moldoveni. În cele din urmă, un

2 Rusnac Gh., Problemele moldovenilor în Italia//Republica Moldova:provocările migrației, Chișinău 2010 , p. 118

3 Schwartz R., Analiza legăturii între comunitățile moldovenești de peste hotare (CMH) și Moldova// OIM pentru Moldova, 2007, p. 14. http://www.iom.md/materials/9_diaspora_and_ocv_final_report_rom.pdf

număr atât de mare de migranți moldoveni au nevoie de un interlocutor pe măsură, și în acest context se solicită o atenție mai mare din partea autorităților prin crearea unui mecanism capabil să asigure contactul permanent între părți, dar și mai important, să asigure rezolvarea problemelor diasporei.

Acțiunile misiunii diplomatice în sprijinul imigranților moldoveni și susținerea Guvernului de la Chișinău

Misiunea diplomatică nu poate să soluționeze în totalitate dificultățile cetățenilor moldoveni peste hotare fără o susținere corespunzătoare a autorităților de resort din Moldova. Astfel, o formă ce se dorește a fi eficientă de comunicare între diasporă și guvernul de la Chișinău sînt Congresele diasporei moldovenești. Biroul Relații Interetnice din Republica Moldova a fost organizatorul principal al patru Congrese, care au avut loc în anii 2004, 2006, 2008, ultimul fiind în octombrie 2010. Ediția a IV a Congresul a fost onorată de prezența a circa 110 delegați din 31 de țări, inclusiv din: Italia, Franța, Germania, Portugalia, Grecia, Marea Britanie, Irlanda, SUA, Canada, țările CSI. Scopul acestuia este de-a consolida parteneriatul dintre Guvernul Republicii Moldova și migranții moldoveni de peste hotare⁴.

Organizarea acestor întruniri este necesară, deoarece acestea stabilesc o punte de legătură între guvern și diaspora moldovenească. În mod normal, la astfel de congrese, autoritățile statului trebuie să vină cu listă de priorități și soluții care ar ameliora situația concetățenilor noștri în țările de adopție. O politică sustenabilă promovată de stat în raport cu moldovenii aflați peste hotare este necesară pentru a consolida diaspora în statele în care au emigrat. O diasporă puternică, cu un nivel înalt de identificare națională, poate constitui drept un avocat important pentru țara de origine în soluționarea unui număr important de probleme. De exemplu, cauza europeană ar Republicii Moldova ar putea fi susținută și prin intermediul diasporei din țările UE.

Din păcate, însă, Chișinăul nu a elaborat, din diferite motive, o politică sustenabilă față de cetățenii săi aflați peste hotare iar Biroul Relații Interetnice nu își îndeplinește funcțiile de „coordonator” al diasporei. De regulă, diaspora constituie un interes pentru autorități în perioada campaniilor electorale. Aici putem menționa faptul că atât la parlamentarele din 29 iulie 2009, cât și la cele din noiembrie 2010 statul a deschis aproape 80 de secții de votare peste hotare. La ultimul scrutin parlamentar participarea cetățenilor moldoveni de peste hotare a fost atât de înaltă, încît nu au ajuns buletine de vot la unele secții de votare. În Italia participarea a fost foarte mare, la scrutinul parlamentar din 2009 participînd 17,544 (48,16% din cei înscriși pe liste)⁵, iar la cel din noiembrie 2010 participînd 64,201 (89,99 din cei înscriși pe liste). Mai mult ca atât remitențele constituie aproape ¼ din PIB, care este un sprijin important pentru Republica Moldova. În acest context se impun cîteva concluzii. În primul rînd, se solicită o atenție mai mare asupra diasporei din cauza că aceasta participă masiv la economia Moldovei și la procesele electorale și de luare a deciziilor, manifestînd interes la influențarea deciziilor din țara de origine. Astfel se impune crearea unei diviziuni sau Agenției speciale, fie în cadrul MAEIE sau în altei instituții din guvern care să intensifice contactele cu diaspora și să operaționalizeze conexiunea dintre patrie și diasporă.

Evident, nu putem nega nici importanța întrunirilor la nivel înalt între oficialii moldoveni și italieni. Întrevederea prim-ministrului Vlad Filat cu omologul său italian Silvio Berlusconi, din Italia în perioada 17-18 noiembrie 2010, s-a axat pe discutarea problemelor de ordin economic, social și politic ale celor două state.

4 Generalizarea lucrărilor Congresului IV al diasporei moldovenești// <http://www.diaspora.md/?pag=news&opa=view&id=164&tip=congrese&start=&l=>

5 Boțan I./Gurin C./Prohnițchi E., *Votarea peste hotare: Practici Internaționale și Recomandari pentru Republica Moldova*, ADEPT, Chisinau, iunie 2010

De asemenea, s-a discutat despre cetățenii moldoveni, care muncesc în Italia, posibilitățile investiționale pe care le oferă Republica Moldova, pașii întreprinși de Moldova pe calea integrării europene. Întîlnirile între oficialii moldoveni și cetățenii RM aflați peste hotare sunt un exercițiu bun care trebuie continuat.

Relevanța întrevederii Filat-Berlusconi a stimulat continuarea dialogului moldo-italian și a culminat prin semnarea, în data de 5 iulie 2011, a Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Italiene în domeniul migrației de muncă și a Protocolului de Implementare al acestuia, de către Miniștrii de resort din ambele State: dna Valentina Buliga (RM) și dl Maurizio Sacconi (RI). Ambii Miniștri au menționat că acest Acord va avea doar un impact pozitiv asupra celor două state datorită faptului că reglementează din punct de vedere juridic șederea cetățenilor moldoveni cu scop de muncă în Italia². Așteptările în urma semnării acestuia sunt mari, iar prevederile stipulate sunt promițătoare. Acordul promite favorizarea cetățenilor Republicii Moldova prin acordarea unei cote speciale de intrare în Italia, implementarea inițiativelor comune destinate cetățenilor Republicii Moldova, și poate cel mai important, art.12., prin care cetățenii unei Părți Contractante se vor bucura de aceleași drepturi și protecție ca și lucrătorii naționali ai țării angajatoare, supunându-se legislației țării angajatoare în domeniul securității sociale. Prin urmare, avem speranța că după ratificare Acordului, cetățenii moldoveni nu vor mai întâmpina atît de multe deficiențe în viața cotidiană și vor avea condiții mai bune de muncă.

Concluzii

Activitatea misiunii diplomatice din Republica Moldova în Italia reușește, cu mari rezerve, să aducă rezultate pozitive în măsura capacităților personalului existent din Ambasadă și Consulat și din partea susținerii Guvernului de la Chișinău.

Frustrările pe care le resimte diaspora moldovenească față de autoritățile care trebuie să le poarte de grijă sunt întemeiate deoarece cel puțin o parte din imigranți conștientizează importanța transferurilor bănești în patrie pentru economia Republicii Moldova, cît și votul de încredere acordat pentru actuala guvernare la ultimele alegeri parlamentare. În lumina ultimelor acțiuni întreprinse atît de Ambasadă, cît și de Guvernul Filat, păstrăm încrederea că interesul față de soarta cetățenilor moldoveni aflați în peninsula nu este doar una formală sau declarativă și vor urma noi activități benefice, așa și cum este firesc, în folosul concetățenilor noștri. În acest sens, semnarea în viitor a Acordului cu privire la protecția socială dintre RM și Italia este prioritară, deoarece implementarea acestuia va produce un sprijin mai mare din parte imigranților moldoveni față de Guvernul de la Chișinău și misiunea diplomatică din Italia. La fel de importanta este crearea unei diviziuni sau agenții destinată exclusiv lucrului cu diaspora moldovenească care ar armoniza interacțiunea cu diaspora și ar plasa contactele dintre RM și cetățenii ei aflați peste hotare, într-un cadru instituțional bine definit și eficient.

Această publicație a fost elaborată de IDIS „Viitorul” cu sprijinul financiar al Fundației Soros – Moldova și al the National Endowment for Democracy. Opiniile exprimate în această publicație reflectă poziția autorilor/autorului și nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al instituțiilor finanțatoare.